

Tendències

Canvi de rumb sanitari

La metgessa acupuntora Gilda Carvajal amb una pacient en la unitat d'acupuntura de reproducció assistida de la Dexeus

LUBERT TEXIDÓ

Acupuntura: i ara què?

- *El pla antipseudoteràpies inclou tractaments del dolor que s'ofereixen en hospitals públics*
- *La Societat d'Acupuntura Mèdica recorda que tenen fonament científic*
- *Els professionals donen suport al fet que finalment es lluiti contra l'intrusisme*

ANA MACPHERSON
Barcelona

El pla per a la protecció de la salut davant les pseudoteràpies que va anunciar dimecres el Govern central ha deixat de pedra uns quants metges especialitzats en acupuntura que exerceixen des de fa dècades en hospitals públics i privats.

Són metges que tracten el dolor (cervical, genoll, neurofacial, raquis) i les cefalees o que amb la seva pràctica donen suport als tractaments pal·liatius en mitja dotzena d'hospitals públics andalusos. També tracten l'artritis en el servei de reumatologia de centres privats com Teknon, o els efectes secundaris de la quimioteràpia en oncologia, o la millora de la preparació de l'úter en reproducció as-

assistida en casos difícils a la Dexeus. Aquests són alguns dels procediments validats en la literatura científica per a l'acupuntura.

"De pedra. Perquè ens inclouen en el mateix sac que una llarga llista de tècniques de curanderos, i també de tècniques de vegades aberrants. Defensem el mateix que els ministeris de Sanitat i de Ciència: eficàcia i seguretat per al pacient. Tenim societats científiques, les agències de qualitat intervenen en la nostra acreditació, fa 20 anys que tenim màsters en diverses universitats... I després de tant d'esforç ni tan sols ens criden per parlar de què fem?", explica Rafael Cobos, president de la Societat d'Acupuntura Mèdica d'Espanya (SAME) i metge acupuntor a la clínica del Dolor de l'hospital Virgen del Rocío de Sevilla.

El cert és que l'acupuntura apareix en el document dels dos mi-

nisteris esmentada com a exemple d'un tractament que un 59,8% de la població "creu" que té utilitat terapèutica "malgrat que no està avalat per les evidències científiques disponibles". I afegeix que aquest pensament influeix en el comportament de la població,

DADES DEL 2018

El CIS recull que un 6,2% dels espanyols utilitzen acupuntura i un 9,8% homeopatia

com es reflecteix en el baròmetre del CIS del 2018, en què s'indica que un 6,2% d'espanyols van anar a veure un professional de l'acupuntura, i un 9,8%, un homeòpata. I que per això són un perill.

La Societat d'Acupuntura Mèdica (Same) diu en un comunicat que està "a favor que no s'enganyi

la població amb falses teràpies, amb els perills que comporten, ja que estan en mans de persones sense qualificació mèdica i induïxen els pacients a abandonar la terapèutica mèdica que fan servir". "Amb el pla esmentat hi comparem la finalitat d'eliminar de la societat elements que confonen la població".

De passada, però, recorda al Govern central que "l'acupuntura mèdica no és una pseudociència". "Fins avui s'han publicat més de 28.852 articles sobre acupuntura en revistes científiques indexades". També aclareix que "és una tècnica terapèutica, de caràcter invasiu, que es fa servir per tractar processos patològics, molt diversos, segons recull la mateixa Organització Mundial de la Salut. [...] Malgrat que hi ha diversos nivells d'evidència de

la seguretat, utilitat i eficàcia que té, l'ús de l'acupuntura mèdica es fa en el context de processos de tractament fonamentalment del dolor, en què la investigació bàsica i clínica cada vegada aporta més fonaments d'ús, i també es fa limitant els camps en què demostra eficàcia i seguretat", insisteix el comunicat.

"Acaba de publicar-se un estudi sobre la reducció d'efectes secundaris associats a una de les teràpies hormonals més habituals en càncer de mama amb procediments d'acupuntura", diu Juan Muñoz, metge reumatòleg i acupuntor al Teknon i actual vicepresident de la Societat Científica d'Acupuntura de Catalunya i de les Balears, que forma part de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques. "Com tota societat científica, pensem que és imprescindible fer neteja per evitar l'intrusisme i que els tracta-

PLA DEL GOVERN DAVANT LES PSEUDOTERÀPIES

Què són
Són els productes o serveis amb finalitat sanitària sense base científica ni eficàcia avalada

Risc real
Influeixen negativament en la salut si es fan servir com a substitutives de teràpies efectives

139 tècniques
Sanitat ja va publicar un document del 2011 sobre la situació de les teràpies no validades. Es van identificar i analitzar 139 tècniques

Confiança de la població
La confiança en els pseudociències no és residual: un 52,7% dels espanyols creuen que els productes homeopàtics funcionen. Un 59,8% opinen el mateix sobre l'acupuntura

LES MALALTIES AMB TRACTAMENT D'ACUPUNTURA VALIDAT

Trastorns ansiosos
Actua en certes àrees del cervell, com en el sistema límbic, alliberant substàncies que fan sensació de benestar i relaxació

Rinitis al·lèrgica
Millora les crisis de rinitis al·lèrgica i la seva freqüència

Tendinitis de l'espatlla
Millora el dolor i la funció de l'articulació de l'espatlla

Lumbago i cervicals
Evidència en l'alleujament del dolor i la millora funcional

Artrosi de genoll
Redueix el dolor i la inflamació

Cefalea i migranya
Alleuja dolors, disminueix freqüència i medicació

Oncologia
Millora alguns efectes secundaris dels tractaments de quimioteràpia com les náusees i els vòmits, així com el dolor derivat d'una de les teràpies hormonals més freqüents en el càncer de mama

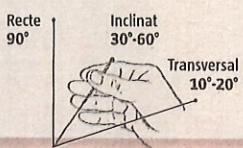
Trastorns de la menopausa
Alleuja les sufocacions, el dolor i els trastorns associats com ara insomni i ansietat

Aparell reproductor
Regula la funció menstrual, disminueix el dolor menstrual i pot millorar la implantació dels embrions a l'úter en tractaments de reproducció assistida

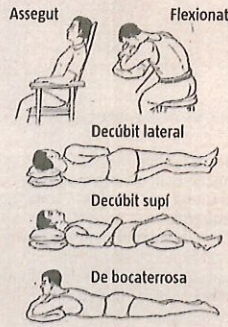
LA POSICIÓ DE PUNTURA

L'ÀNGLE

LA POSICIÓ DEL PACIENT

FONT: Getty Images, 'Medical acupuncture' (Churchill Livingstone), 'A manual of acupuncture' (Eastland Press) i elaboració pròpia

La sanitat pública d'Alemanya sufraga aquests procediments per combatre el dolor lumbar crònic i el de genoll per artrosi

Agulles en l'assegurança

MARÍA-PAZ LÓPEZ
Berlín. Corresponsal

Les teràpies alternatives tenen popularitat a Alemanya, i no és inusual que la consulta d'un traumatòleg inclogui l'acupuntura entre les seves prestacions o que un metge de capçalera recepti boletes homeopàtiques per un refredat. A més, tant l'acupuntura com l'homeopatia consten entre els tractaments que sufraga el sistema sanitari públic, tot i que per a malalties molt específiques i, en el cas de l'homeopatia, sense cobrir tot el cost.

Així, les Krankenkassen (assegurances de salut) públiques financen l'acupuntura en pacients amb dolor lumbar crònic amb irradiació fins a l'articulació del genoll, o amb dolor crònic de l'articulació del genoll per desgast del cartílag (gonartrosi), i per a tots dos supòsits quan el dolor fa sis mesos que dura. El metge ha de tenir una titulació en MTC (medicina tradicional xinesa) acceptada per la Krankenkasse.

Per a qualsevol altra molèstia, qui vulgui recórrer a l'acupuntura l'ha de pagar de la seva butxaca. "Mentre no hi hagi comprovació científica que l'acupuntura ajuda també en molèsties com el mal de cap tensional o la migranya, les assegurances sanitàries obligatòries no estan autoritzades a cobrir els costos del tractament d'acupuntura d'aquests quadres clínics", diu l'AOK, una de les Krankenkassen més grans.

Aclariment: hi ha 110 Krankenkassen, i el contribuent tria la que vol. En el model sanitari públic alemany, els metges tenen el seu propi consultori i facturen a les Krankenkassen el cost d'atendre els pacients, encara que també dediquen part de l'horari a consulta privada.

Que l'assegurança alemanya cobreixi l'acupuntura en alguns supòsits es deu a una polèmica sobre la utilitat d'aquesta teràpia que va sorgir a començament de la dècada del 2000. En aquell moment, set Krankenkassen van encarregar a tres universitats els coneguts com a Gerac-Studien, una sèrie d'estudis observacionals. Els tests es van fer el 2001 en quatre àmbits (dolor lumbar, artrosi de genoll, migranya i cefalea tensional), i el miler de pacients que s'hi van implicar van rebre una de les següents cures: agulles inserides als punts indicats en l'acupuntura xinesa; acupuntura placebo, o tractament convencional combi-

nant fisioteràpia i medicaments. Els Gerac es van publicar el 2006, i en el cas del dolor lumbar crònic, al cap de sis mesos, van dir haver experimentat alleujament un 47,6% dels pacients que van rebre acupuntura veritable, un 44,2% dels que van rebre acupuntura placebo i un 27,4% dels que van tenir tractament convencional. Alguns analistes van apuntar llavors que els pacients eren voluntaris i que podien tenir actituds positives cap a l'acupuntura, la qual cosa contribuiria a explicar els percentatges semblants en la veritable i en la placebo.

Com a conseqüència d'això, l'ens federal competent va decidir l'abril del 2006 que les Krankenkassen públiques cobriren el cost de l'acupuntura per a dolor lumbar crònic i per a gonartrosi del genoll. I així és des d'aleshores.

L'homeopatia, una altra teràpia alternativa, és vista des de la perspectiva que dona la seva llarga tradició a Alemanya. Així, en la llista de prestacions, l'esmentada assegurança AOK diu de l'homeopatia: "Fins ara no hi ha evidència

ments només els facin professions sanitàries acreditades". Des de fa cinc anys hi ha un grup d'investigació en la societat, amb beques i publicacions, "una investigació amb cara i ulls".

Fa mitja dotzena d'anys, a Salut de la Dona Dexeus van incloure un servei d'acupuntura transversal. "En reproducció assistida vam començar oferint-la a totes les pacients que s'havien de sotmetre a la implantació d'un embrió congelat, per millorar les condicions de la transferència. Aquesta era la hipòtesi. Amb el temps s'ha anat delimitant el perfil que realment es beneficia d'aquest tractament: són els casos en què falla la implantació sense motiu explicable i quan hi ha una evident incomoditat abans o durant aquesta transferència, per millorar l'estat d'ansietat de la pacient. La transferència de l'embrió és el moment clau", explica Bonaventura Coroleu, cap del servei de medicina de la reproducció de Salut de la Dona Dexeus.

L'experiència de la metgessa acupuntora Isabel Giralte a la Dexeus mostra que hi ha una millora en la transferència d'un 10% en comparació amb el grup no tractat amb acupuntura. També es cuiden de dolor pelvià, ansietat, dolor menstrual, problemes derivats de l'endometriosis. "Ara iniciem un estudi amb pacients que després d'un càncer de mama reben tractament a llarg termini amb inhibi-

Científics voluntaris per informar

■ El pla elaborat per l'Executiu contra els pseudociències analitzarà els múltiples temes que aborda "d'un en un". Així ho va dir ahir el ministre de Ciència, Pedro Duque, que va anunciar que d'aquí unes setmanes començarà la campanya per informar els ciutadans sobre què són les pseudoteràpies i què no. Duque va explicar que la campanya utilitzarà diverses eines, com webs de "científics voluntaris" que existeixen des de fa anys i que ajudaran els ciutadans i els mitjans de comunicació a contrastar ràpidament les informacions. El pla contra les pseudoteràpies es va presentar ahir a les comunitats autònomes al Consell Interterritorial (Catalunya no hi va estar representada). Tot i això, el tema estrella del Consell va ser el pla d'immunoteràpies T-CAR i altres teràpies cel·lulars. Les comunitats exigeixen finançament per poder dur-lo a terme.

dors de l'aromatasa. Aquesta medicació causa freqüents dolors musculars i articulars. I aquesta classe d'estudi només és possible en un hospital", assenyala Giralte.

Representants de les medicines complementàries incloses en el Col·legi de Metges de Barcelona -acupuntors, homeopates i naturòpates-, ara a la picota pel contundent pla de Sanitat i Ciència, van anar ahir al Departament de Salut a demanar quina posició tenen sobre això. La resposta va ser un "Ens n'hem assabentat per la premsa" i a veure en què queda perquè caldrà tocar molts decrets.

L'autoritat sanitària no ha estat especialment estricta fins ara a l'hora de vetllar per la professionalitat i la qualitat de tota mena de xiringuitos oberts a qualsevol ciutat, gran o petita, on s'ofereixen remeis miraculosos per a qualsevol mal. I el pla dels ministeris de Ciència i Sanitat anuncià dimecres posar a la picota tot el que no sigui el que s'ha ensenyat a la facultat de Medicina, sense matisos, i amenaça de treure dels hospitals i les unitats també els procediments llargament fixats i de mica en mica validats.

"L'oferta de disbarats sota epígrafs ben intencionats com medicina integrativa ha estat excessiva. Ens hem passat molt i arriba a fer mal", confessa un expert oncòleg que demana que es reservi el seu nom. "No tot és el mateix, però. S'han passat de frenada".